

Załącznik do uchwały Nr/2024
Rady Gminy Czarna Dąbrówka z dnia
..... listopada 2024r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
GMINY CZARNA DĄBRÓWKA
NA LATA 2025-2027**

Czarna Dąbrówka, grudzień 2024r.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
II. Podstawa prawna Programu	4
III. Diagnoza środowiska lokalnego oraz sytuacji rodzin w Gminie Czarna Dąbrówka.....	4
IV. Adresaci Programu.....	9
V. Rozwój systemu wsparcia rodziny.....	11
1.Cel główny	11
2.Cele szczegółowe	11
3.Osiągnięcie celów poprzez realizację zadań i działań	11
VI. Planowane rezultaty	14
VII. Realizatorzy/partnerzy Programu	15
VIII. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2025 – 2027	15
IX Monitorowanie Programu.....	15
Spis tabel.....	16

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową instytucją społeczną, najważniejszym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka oraz grupą, na której opiera się całe społeczeństwo. Rodzina odpowiada za ukształtowanie każdego dziecka. W sposób świadomy i nieświadomy przekazywane są elementy tworzące osobowość, system wartości oraz sposób patrzenia na świat. To właśnie rodzina odpowiada za profilowanie nawyków, a wszystkim powinny sprzyjać odpowiednie relacje interpersonalne pomiędzy domownikami. Klimat panujący w rodzinie jest niezwykle ważny, ponieważ dzięki niemu członkowie rodziny czują się dobrze i bezpiecznie, bądź źle i niekomfortowo. Odpowiednie relacje tworzą więź łączącą pokolenia, jeśli więź zostaje nadszarpnięta czy też zerwana, powstaje sytuacja, która niekorzystnie wpływa na najmłodsze osoby w rodzinie, które dopiero wkraczają w życie. Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawią się jakiegokolwiek trudności czy też dysfunkcje, służby związane z pomocą w rodzinie powinny podjąć odpowiednie działania umożliwiające poprawę sytuacji poprzez analizę sytuacji rodziny oraz dostosowanie formy pomocy do skali problemu.

Możliwość świadczenia uzupełniającego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane, daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności powinien on być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Pozostawienie rodziny samej w trudnym dla niej momencie może generować kolejne problemy, które obciążą całą rodzinę. Ważne jest, aby w chwilach doświadczanego przez nich stresu, znaleźć i rozpoznać zasoby, które będą pomocne w zmaganiach z obciążeniami. Pomoc rodzinie, w której występuje złożoność problemów jest trudna, czasochłonna i wymaga niejednokrotnie współdziałania wielu podmiotów przy wykorzystaniu różnorodnych metod i środków. Czynnikiem zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rodziny może być kondycja materialna i finansowa poszczególnych gospodarstw domowych, jak i całego społeczeństwa. Czynnikiem powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Częstymi problemami destabilizującymi więzi rodzinne są ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, choroba alkoholowa, stosowanie przemocy wobec domowników, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Rodziny zmagające się z którymkolwiek z wymienionych problemów wymagają specjalistycznej pomocy ze strony, m.in. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów,

psychologów a także policji. Każde z działań, któregokolwiek z pracowników, powinny być ukierunkowane na przywrócenie ładu oraz prawidłowego funkcjonowania rodziny, w tym zapobieganie ewentualnym nieszczęściom. Najważniejsza jest jednak pozycja dziecka, ponieważ to jego dobro jest nadrzędną sprawą, dlatego Program powinien uwzględniać dziecko, jego zażyłość oraz emocjonalną więź z rodzicami, a także zapobiegać sytuacjom, w których dziecko zmuszone jest opuścić rodzinę.

II. Podstawa prawna Programu

Podstawą stworzenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2025 – 2027 jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podstawowym założeniem Programu jest zapobieganie i rozwiązywanie problemów, jakimi zmagają się rodziny oraz stworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Proponowane działania będą koncertowały się na wspieraniu umiejętności wychowawczych rodziców ale również profilaktyce społecznej dzieci i młodzieży. Program koresponduje ze „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czarna Dąbrówka na lata 2021 – 2027”, zatwierdzoną Uchwałą nr XXIII/273/2021 Rady Gminy Czarna Dąbrówka z dnia 22 marca 2021r. oraz wprowadzoną do obiegu prawnego w styczniu 2017 roku ustawą z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, zgodnie z którą praca asystenta rodziny skoncentrowana jest również na zadaniach wynikających z wymienionej ustawy, a mianowicie na koordynacji wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Zakładane cele i zadania zostaną osiągnięte, jeśli będą realizowane kompleksowo przez specjalistów reprezentujących różne instytucje i będą ukierunkowane na skuteczne osiągnięcie jak najlepszych efektów.

Koordynatorem Programu jest Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce.

III. Diagnoza środowiska lokalnego oraz sytuacji rodzin w Gminie Czarna Dąbrówka

1. Dane demograficzne

Gmina Czarna Dąbrówka to jedna z dziesięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu bytowskiego. Na terenie gminy położonych jest 43 miejscowości. Gmina podzielona jest na dwadzieścia pięć sołectw. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023r. liczba ludności gminy Czarna Dąbrówka wyniosła 5.914 osób a według stanu na dzień 31 grudnia 2022r. liczba ludności gminy Czarna Dąbrówka wyniosła 5.930. Jak wynika z powyższych danych liczbowych stale maleje liczba ludności w gminie Czarna Dąbrówka. Skutkiem spowolnienia rozwoju demograficznego oraz znaczących zmian w strukturze wieku mieszkańców Polski jest wydłużenie życia, przy pogłębiającym się niskim poziomie dzietności. Starzenie się ludności oznacza - zgodnie z definicją stosowaną w demografii - zwiększenie

odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci. Zgodnie z założeniami opracowanej przez GUS prognozy demograficznej obejmującej okres do 2050 roku w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci i osób dorosłych, zaś zwiększy się liczba i udział osób starszych. W poniższej tabeli przedstawiono procentowy udział ludności w wieku od 0 do 18 lat, wieku tzw. produkcyjnym oraz w wieku emerytalnym w latach 2021-2023.

Tabela nr 1. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wiek ludności	2021		2022		2023	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
0 - 18	1516	25,34	1512	25,50	1520	25,70
Wiek produkcyjny	3539	59,16	3450	58,18	3383	57,20
Wiek emerytalny	927	15,50	968	16,32	1011	17,10
Ogółem	5982	100,00	5930	100,00	5914	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ewidencji ludności

Analizując zawarte w tabeli dane, w gminie Czarna Dąbrówka zauważyć można zwiększający się procentowy udział osób w wieku emerytalnym, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób w wieku produkcyjnym. Liczba dzieci i młodzieży do 18 roku życia w stosunku do ogółu ludności nie ulega znaczącym zmianom.

2. Sytuacja rodzin korzystających z pomocy GOPS/CUS

Rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi stanowią znaczną część klientów Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce. Niezaradność rodziny najczęściej łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak uzależnienia, przemoc w rodzinie, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Z danych GOPS/CUS wynika, że spora liczba rodzin z różnych powodów korzysta ze wsparcia Organu. Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin korzystających z pomocy w latach 2021-2023.

Tabela nr 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy w latach 2021- 2023.

ROK	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
2021	372	834	5982	13,94%
2022	371	833	5930	14,05%
2023	375	851	5914	14,39%

Źródło: Opracowanie własne

Porównując te dane na przestrzeni lat 2021-2023 należy zauważyć, że minimalnie rośnie łączna liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS/CUS w Czarnej Dąbrówce, a tym samym nieznacznie wzrasta odsetek liczby osób korzystających z pomocy do ogólnej liczby mieszkańców, który w 2023 roku wyniósł 14,39%. Osoby i rodziny ubiegające się o pomoc z tutejszego organu znalazły się w trudnej

sytuacji życiowej z różnych przyczyn. Główne powody przyznawania pomocy finansowej w GOPS/CUS ilustruje tabela nr 3.

Tabela nr 3. Główne powody przyznawania pomocy finansowej.

Lp.	Powody przyznawania pomocy społecznej	2021	2022	2023
1.	ubóstwo	88	76	33
2.	bezdomność	6	4	1
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	2	1	8
4.	bezrobocie	74	60	57
5.	niepełnosprawność	106	74	75
6.	długotrwała choroba	117	101	80
7.	bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (rodziny niepełne i wielodzietność)	108	111	109
8.	przemoc w rodzinie	1	3	1
9.	alkoholizm	29	16	15
10.	trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	1
11.	zdarzenie losowe	3	2	1

Źródło: Opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat najczęstszymi powodami przyznania świadczeń były: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm. Pozostałe powody przyznawania pomocy występują znacznie rzadziej.

W gminie Czarna Dąbrówka realizowany był Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym a aktualnie realizowany jest Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021 – 2027 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Program przyczynia się do ograniczania ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego. Pomoc w ramach programu kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie lub rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków). Z tego powodu trafia do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004r.o pomocy społecznej (Dz.U.2024.1283), oraz poziomem dochodów) stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana jest w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które są bezpłatnie przekazywane osobom najbardziej potrzebującym.

Tabela nr 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy żywnościowej w latach 2021-2023

Pomoc żywnościowa	ROK 2021 – PP 2020		ROK 2022 – PP2021		ROK 2023 – PP2021+	
	Liczba rodzin	W tym liczba osób	Liczba rodzin	W tym liczba osób	W Liczba rodzin	W tym liczba osób
	524	1694	350	1178	411	1402

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych duże jest zapotrzebowanie na pomoc w postaci pomocy żywnościowej. Pomoc realizowana jest przez pracowników OPS, w partnerstwie z Bankiem Żywności. Ta forma pomocy cieszy się dużym zainteresowaniem wśród klientów GOPS/CUS. Osoby korzystające z Programu stanowią grupę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Programem osłonowym, skierowanym do mieszkańców gminy Czarna Dąbrówka jest wieloletni program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych, niepełnosprawnych lub samotnych. Program jest elementem polityki i ma na celu zmniejszanie niekorzystnych skutków ubóstwa osób i rodzin oraz poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych.

W 2023 roku z pomocy w formie dożywiania w szkole skorzystało 234 uczniów, natomiast pomocą w formie zakupu żywności objęto 100 rodzin (w tym 337 osób). Przy udzielaniu tej formy pomocy bierze się pod uwagę podwyższone kryterium dochodowe do 200% zgodnie z uchwałą Rady Gminy Czarna Dąbrówka, czyli 1.200,00 zł. na osobę w rodzinie i 1.552,00 zł. dla osoby samotnie gospodarującej.

W latach poprzednich realizowano Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka. Z każdego roku realizacji programu przygotowywano sprawozdanie, w którym znajdowały się informacje dotyczące problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi, w jaki sposób je wspierano oraz wskazywano potrzeby w zakresie wspierania rodziny. Ze sprawozdania za 2023 roku wynika, że z pomocy GOPS/CUS w Czarnej Dąbrówce skorzystało łącznie 375 rodzin. Z informacji sprawozdawczych oraz pochodzących od pracowników socjalnych wynika, że w 2023 roku aż w 109 rodzinach zdiagnozowano problemy opiekuńczo - wychowawcze, a 8 z nich objętych było wsparciem asystenta rodziny. Rodziny, które z różnych powodów korzystają z pomocy finansowej GOPS/CUS, posiłków w szkole lub pomocy żywnościowej, a w których nie zdiagnozowano problemów opiekuńczo - wychowawczych stanowią grupę osób zagrożoną wystąpieniem podobnych problemów z dziećmi. Wsparciem dla rodzin jest organizacja usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, usług asystenta rodziny i usług opieki wytchnieniowej. Na terenie gminy Czarna Dąbrówka działają świetlice wiejskie, których głównym celem jest stwarzanie prawidłowych warunków rozwoju oraz zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży. Jest to między innymi pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego poprzez prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych.

W sytuacjach wyjątkowych i po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka, kilkanaście dzieci z terenu naszej gminy umieszczono w rodzinach zastępczych. Obecnie pod opieką rodzin zastępczych pozostaje 22 dzieci. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i wysokość finansowania ich pobytu ze środków gminy Czarna Dąbrówka. Jak wynika z poniższych danych w ostatnim roku znacznie wzrósł koszt utrzymania dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela nr 5. Liczba dzieci z terenu gminy Czarna Dąbrówka umieszczonych w pieczy zastępczej

Rok	Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Łączne wydatki gminy ponoszone z tytułu utrzymania dzieci w pieczy zastępczej
2021	9	80.476,00
2022	11	102.469,00
2023	19	139.919,00

Źródło: Opracowanie własne

Pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc jest realizowana przez Zespół Interdyscyplinarny i powołane przez niego grupy diagnostyczno - pomocowe, które podejmują działania w indywidualnych sprawach. Na lata 2024-2028 został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, którego założeniem jest prowadzenie działalności profilaktycznej oraz pomoc konkretnym osobom i rodzinom. Dane w tabeli określają skalę zjawiska w ostatnich trzech latach.

Tabela nr 6. Procedura Niebieskie Karty

Rok	Liczba założonych Niebieskich Kart	Łączna liczba prowadzonych procedur Niebieskie Karty	Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty	Liczba spotkań grup roboczych	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego
2021	18	31	13	23	4
2022	21	37	16	41	4
2023	11	27	16	37	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Na przestrzeni 2021 - 2023 roku liczba prowadzonych spraw utrzymuje się na podobnym poziomie. Praca w rodzinach z problemem przemocy polega przede wszystkim na pomocy osobie doświadczającej przemocy i jej dzieciom (finansowej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej oraz wsparcie emocjonalne). Osobom podejrzanym o stosowanie przemocy zazwyczaj proponuje się korzystanie z terapii psychologicznej bądź terapii leczenia uzależnienia od alkoholu.

Z powyższych danych wynika, że działania w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Czarna Dąbrówka są realizowane przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych, wychowawców świetlic wiejskich a także innych specjalistów, poprzez profilaktykę, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Do głównych problemów rodzin zamieszkujących w gminie

Czarna Dąbrówka można zaliczyć występujące w wielu rodzinach ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym, niepełnosprawność i choroby, niewydolność rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie. Z przeprowadzonej diagnozy lokalnej wynika, że uzupełnienia wymagają zadania dotyczące tworzenia oraz rozwoju wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem, pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcie rodzin w opiece i wychowaniu. Związany z tym problem, tj. brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci, mała oferta różnorodnych form spędzania czasu wolnego, brak zainteresowania rodziców oraz ich niskich kompetencji opiekuńczo - wychowawczych, nałogów i innych problemów wymagają podjęcia działań ze strony instytucji pomocowych. Ponadto oferta specjalistycznej pomocy dla rodziców i dzieci jest niedostateczna (psycholog, pedagog, terapeuta, mediator).

IV. Adresaci Programu

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrówka realizowanego w latach 2025 – 2027 są przede wszystkim rodziny z gminy Czarna Dąbrówka przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Takich beneficjentów wskazuje bezpośrednio ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która dodatkowo określa przykładowy katalog działań, jakie mogą zostać uruchomione w pracy z wymienionymi rodzinami. Adresatami działań pomocowych mogą być również rodziny i kobiety w ciąży spełniające kryteria zawarte w ustawie „Za życiem”. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków, beneficjentów programów i przedsięwzięć organizowanych przez gminę, a także pośrednio kadra pracowników zaangażowanych w bezpośrednią pomoc rodzinom doświadczającym trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi.

Do głównych przyczyn obniżających wydolność wychowawczą rodziców należą: uzależnienia i współuzależnienia, konflikt z prawem, bezrobocie, przewlekłe choroby somatyczne i psychiczne, niepełnosprawność, agresja, przemoc domowa, trudne warunki mieszkaniowe, brak pozytywnych wzorców i nabytych umiejętności, brak wsparcia ze strony bliskich, skrajna nieodpowiedzialność oraz niedojrzałość emocjonalna i społeczna.

Brak możliwości zaspokojenia potrzeby materialnej dotyczą w największym stopniu rodziców samotnie wychowujących dzieci oraz rodziny wielodzietne. Ich dochód, choć nie w każdym przypadku, jest obiektywnie niższy niż pozostałych rodzin. Na szczególną uwagę zasługują rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. Wyjątkową opieką powinny być objęte te rodziny, w których więcej niż jedno dziecko jest z niepełnosprawnością. Rodziny te częściej niż inne mają trudności z zapewnieniem odpowiedniej rehabilitacji dziecku z niepełnosprawnością, choć z reguły uwaga rodziców skupia się właśnie na tym dziecku. Niezaspokojenie potrzeb wszystkich dzieci może skutkować wzrostem poczucia bycia drugorzędnym. W sferze edukacji niezaspokojenie potrzeb wiąże się z wykluczeniem

poza szkolnictwo integracyjne, w sferze zawodowej ma związek z wykluczeniem zawodowym – pozostawanie poza systemem szkoleń i zatrudnienia po ukończeniu szkoły specjalnej.

Podkreślić należy, że na sytuację rodziny wpływa jej niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, narastające nierozwiązane problemy, wczesne macierzyństwo, niska zaradność życiowa rodziców i opiekunów, co może skutkować umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Rodziny biologiczne, które z różnych przyczyn przejawiają trudności w opiece i wychowaniu dzieci, objęte są wsparciem asystenta rodziny. Celem głównym działań wspierających, podejmowanych przez asystenta rodziny, jest uświadomienie rodziny jej ograniczeń i możliwości, a przez to motywowanie do podjęcia działań umożliwiających rozwiązanie problemów, poprawę funkcjonowania rodziny i polepszenie jej sytuacji. Głównym zadaniem bowiem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny, dlatego asystent rodziny pozostaje w ścisłej współpracy z pracownikami socjalnymi, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, kuratorami sądowymi, dzielnicowym, oraz pedagogami i nauczycielami ze szkół i przedszkoli, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych jego wsparciem. Okres współpracy asystenta rodziny z rodziną objętą wsparciem zależy jest od natężenia problemów i bieżących potrzeb rodziny, a także faktycznego zaangażowania rodziny we współpracę.

Tabela nr 7. Dane dotyczące liczby asystentów, rodzin i dzieci objętych wsparciem w latach 2021 - 2023

ROK	Liczba asystentów zatrudnionych w GOPS/CUS Czarna Dąbrówka	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta
2021	1	10	32
2022	1	13	32
2023	1	8	18

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z art.15 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Wśród rodzin biologicznych, objętych wsparciem asystenta rodziny, są rodziny, których dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej. Głównym powodem umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest nieodpowiedzialność rodziców, niedojrzałość, problem z nadużywaniem środków psychoaktywnych oraz rodzicielskiej niewydolności. W tych rodzinach działania asystenta są dodatkowo ukierunkowane na wspieranie prawidłowych postaw rodzicielskich tak, aby umożliwić powrót dzieci do domu rodzinnego.

V. Rozwój systemu wsparcia rodziny

1. Cel główny

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie odpowiednich warunków życia dzieciom w naturalnym środowisku rodzinnym.

2. Cele szczegółowe

- Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
- Zapewnienie rodzinom stabilizacji bytowej i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
- Rozwijanie zdolności opiekuńczo – wychowawczych rodzin.
- Promowanie prawidłowego modelu rodziny.
- Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

3. Osiągnięcie celów poprzez realizację zadań i działań

Tabela nr 8. Cele, zadania i działania w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2025 – 2027

Cel 1. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny				
Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
Finansowanie zatrudnienia asystentów rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	- Liczba asystentów - Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołą, przedszkolem, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- Liczba i rodzaj wsparcia - Liczba osób objętych wsparciem	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Urząd Gminy w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Cel 2. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego				
Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się	- Liczba rodzin objętych pomocą	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne

w trudnej sytuacji materialnej		- Urząd Gminy w Czarnej Dąbrówce		
Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	- Liczba rodzin i dzieci oraz osób dorosłych korzystających z posiłków	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Motywowanie członków rodziny do korygowania dysfunkcji (np. podjęcie terapii uzależnień, terapii dla sprawców przemocy)	- Liczba osób, które podjęły terapię - Liczba osób, które ukończyły terapię - Liczba zakończonych Niebieskich Kart	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Zespół Interdyscyplinarny	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez CUS w Czarnej Dąbrówce	- Liczba rodzin objęta wsparciem	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Cel 3. Rozwijanie zdolności opiekuńczo – wychowawczych i wsparcie rodzin w tym zakresie				
Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
Poradnictwo psychologiczno – pedagogiczne dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	- ilość spotkań ze specjalistami - ilość osób uczestniczących w spotkaniach	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - placówki oświatowe - NGO	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Działania służące podniesieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziny, w radzeniu sobie z problemami – treningi kompetencji społecznych, treningi radzenia sobie ze stresem, inne	- ilość organizowanych spotkań - ilość osób biorących udział w spotkaniach	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - NGO	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	- Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Sąd Rejonowy w Łęborku	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie	- Liczba osób, które podjęły terapię - Liczba osób, które ukończyły terapię	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Działania Zespołu Interdyscyplinarnego na	- Liczba założonych Niebieskich Kart	Zespół Interdyscyplinarny	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne

rzecz rodzin w których występuje przemoc				
Cel 4. Promowanie prawidłowego modelu rodziny				
Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
Modelowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, uświadamianie w zakresie funkcji poszczególnych członków rodziny	- Liczba działań, liczba osób	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - NGO	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Wspieranie działań sprzyjających kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw tolerancji, akceptacji	- Liczba programów i działań	- Placówki oświatowe, - Gminne Centrum Kultury i Biblioteka	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Cel 5. Zapewnienie dziecku pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną				
Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej	- Liczba dzieci - Liczba rodzin zastępczych	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne
Wspieranie działań zmierzających do pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych	- Liczba szkoleń - Promocja rodzicielstwa zastępczego	- Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce - Placówki oświatowe - Gminne Centrum Kultury i Biblioteka	2025 – 2027	Środki własne, środki zewnętrzne

Dziecko, pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu oddziaływań skierowanych do rodziców biologicznych może zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo – wychowawcze zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, społeczne, religijne dziecka, a także zapewniają korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

W myśl obowiązujących przepisów pobyt dziecka w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej powinien mieć charakter przejściowy, tj. do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub rodziny przysposabiającej. Niestety, bardzo często dzieci pozostają w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, zakończenia nauki lub do 25. roku życia, jeżeli kontynuują naukę.

Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce ściśle współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie. Na terenie powiatu bytowskiego obecnie funkcjonują 82 rodziny zastępcze, w tym: 48 rodzin zastępczych spokrewnionych, 25 rodzin zastępczych niezawodowych, 3 rodziny

zastępcze niezawodowe, w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego, 6 rodzinnych domów dziecka oraz 2 Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze typu socjalizacyjnego, dysponujące każda 14 miejscami.

W ostatnim okresie coraz trudniej o kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrówce przy współpracy z PCPR w Bytowie będzie nadal czynił starania w celu pozyskiwania większej liczby rodzin zastępczych, przede wszystkim niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka. Podejmowane będą działania w celu pozyskania nowych kandydatów na rodziców zastępczych, między innymi poprzez lokalne media, portale społecznościowe, rozmieszczanie plakatów i ulotek informacyjnych w przestrzeni publicznej, rozpropagowanie idei rodzicielstwa zastępczego podczas różnego rodzaju imprez i festynów.

VI. Planowane rezultaty

- Zminimalizowanie problemów opiekuńczo – wychowawczych i powstawania sytuacji kryzysowych występujących w rodzinach;
- Wzmocnienie relacji i więzi rodzinnych oraz poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka;
- Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Wzrost umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców;
- Poprawa komunikacji w rodzinie;
- Nabycie przez rodziny umiejętności określania i pełnienia swoich ról społecznych;
- Ograniczenie niedostosowania i wykluczenia społecznego wśród dorosłych, dzieci i młodzieży;
- Podniesienie umiejętności, kompetencji zawodowych i atrakcyjności na rynku pracy, poprzez szkolenia organizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie;
- Zwiększenie liczby dzieci powracających z rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- Nabycie przez rodziny umiejętności korzystania z instytucjonalnych, jak i oferowanych przez organizacje pozarządowe, form wsparcia i pomocy;
- Podniesienie samooceny, wzmocnienie własnej wartości;
- Poznanie swoich potrzeb, mocnych i słabych stron i wykorzystywanie tej wiedzy w życiu codziennym;
- Poprawa bezpieczeństwa rodzin, dzieci i młodzieży;
- Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VII. Realizatorzy/partnerzy Programu

Realizatorem programu jest Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrowce we współpracy takich podmiotów i instytucji jak:

- Urząd Gminy Czarna Dąbrowka;
- Sąd Rejonowy w Bytowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- Sąd Rejonowy w Lęborku III Wydział Rodzinny i Nieletnich;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie;
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Czarna Dąbrowka;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnej Dąbrowce;
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bytowie
- Policja
- Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie
- Organizacje pozarządowe
- Parafie Rzymsko – Katolickie na terenie gminy Czarna Dąbrowka

VIII. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrowka na lata 2025 – 2027

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrowka na lata 2025 – 2027 odbywać się będzie w ramach budżetu gminy, znajdującego się w planie finansowym Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrowce oraz ze środków zewnętrznych pozyskiwanych w ramach programów i projektów.

IX Monitorowanie Programu

Centrum Usług Społecznych w Czarnej Dąbrowce przedstawiać będzie w terminie do dnia 31 marca każdego roku Radzie Gminy Czarna Dąbrowka roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny zawierające także potrzeby związane z realizacją tych zadań.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Tabela nr 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy w latach 2021- 2023.

Tabela nr 3. Główne powody przyznawania pomocy finansowej.

Tabela nr 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy żywnościowej w latach 2021-2023.

Tabela nr 5. Liczba dzieci z terenu gminy Czarna Dąbrówka umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Procedura Niebieskie Karty.

Tabela nr 7. Dane dotyczące liczby asystentów, rodzin i dzieci objętych wsparciem w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 8. Cele, zadania i działania w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Czarna Dąbrówka na lata 2025 – 2027.